

„Ó, él-e szív...?”

Mankiewicz rendőr őrmester telefonált, és láthatóan nem élvezte a beszélgetést. Leginkább egyoldalú tűzijátéknak hangzott.

- Így van! - mondta. - Bejött, és azt kérte, tartóztassam le, különben megöli magát.

- Erről nem tehetek. Igen, pontosan ezt mondta. Nekem is örülségnek hangzik.

- Nézze, uram, a fickó megfelel a leírásnak. Információt kért, én megadom.

- Pontosán olyan sebhely van az arcán, jobboldalt, és azt mondta, hogy John Smith a neve. Azt nem mondta, hogy bármiféle doktor lenne.

- Lehet, hogy hamis. Senkit sem hívnak John Smith-nek. Legalábbis egy rendőrségen senkit.

- A fogdában.

- Igen, úgy értem.

- Ellenállás a letartóztatásnak, tettlegesség, szándékos károkozás. Ez a három számít.

- Nem érdekel, kicsoda.

- Rendben. Tartom.

Felpillantott Brown rendőrtisztre, és kezét a telefon mikrofonjára tette. Hatalmas tenyere elnyelte majdnem az egész telefonkagylót. Nyers vonásokkal jellemezhető arca egészen kivörösödött, és szinte gőzölgött halványsárga hajsörtéje alatt.

- Baj! - mondta. - A körzeti őrsön mindig csak a baj van mindenkivel. Szívesebben járőröznék egész nap.

- Kivel beszélsz? - kérdezte Brown. Az imént jött be, és valójában nem érdekelte a dolog. Ő is úgy vélte, hogy Mankiewicz jobban mutatna egy külvárosi kirendeltségen.

- Oak Ridge. Távolsági. Valami Grant nevű fickó. Az egyik valaminológiai osztály vezetője, és épp keres nekem valakit, percenként hetvenöt centért... Halló?

Mankiewicz kihúzta magát, ahogy újra a füléhez emelte a kagylót.

- Nézze! - kezdte. - Hadd mondjam el az elejétől! Hallgassa meg, és ha nem tetszik, még mindig ideküldhet valakit. A fickó nem akar ügyvédet. Azt mondja, hogy csak ott akar ülni a fogdában, és tudja, mit, tesó? Nekem is tökéletesen megfelel így!

- Nos, meghallgat? Tegnap bejött, egyenesen hozzám lépett, és azt mondta: „Rendőr úr! Szeretném, ha letartóztatna, mert meg akarom ölni magam”. Erre én azt válaszoltam, hogy „Sajnálom, hogy meg akarja ölni magát, uram. Ne tegye, mert ha megteszi, egész hátralévő életében banni fogja”.

- Komolyan mondom. Csak azt mondtam, amit tegnap mondtam a fickónak. Nem poénnak szántam, de megvan a magam baja, ha érti, mire gondolok. Azt hiszi, csak annyi dolgom van itt, hogy meghallgatom a diliseket, akik csak úgy besétálnak és...

- Igazán adhatna egy lehetőséget, hogy elmondjam. Szóval, azt mondtam, hogy „Nem dughatom rács mögé azért, mert meg akarja ölni magát. Ettől nem lesz bünöző”. Erre azt mondta, hogy: „De hát nem akarok meghalni!” Erre én: „Nézze, öregem, jobban teszi, ha elhúzza innen!” Úgy értem, ha egy fickó meg akarja ölni magát, hát jól van, és ha nem, akkor is jól van, de nincs rá szükségem, hogy az én vállamon sírja ki magát.

- Folytatnám! Szóval, erre azt mondta: „Ha elkövetek valamit, akkor letartóztat?” Erre én: „Ha elfogják, valaki feljelenti, és nincs alibije, akkor igen”. Na, ezt hallgassa meg! A fickó felkapta a tintásüveget az íróasztalomról, és mielőtt bármit tehettem volna, ráborította az egészemet a rendőrségi lajstromra.

- Így van. Mit gondol, mire mondtam, hogy szándékos károkozás? A tinta ráfolyt a nadrágomra is.

- Igen, tettlegességért is. Odaléptem, hogy kipenderítsem, erre sípcsonton rúgott és behúzott egyet.

- Nem csak kitalálom. Talán idejön, és megnézi a zúzódást a szemem körül?

- Nemsokára bíróság elé áll. Talán kedden.

- Minimum kilencven napot. Hacsak az agyturkászok nem mondanak mást. Szerintem is diliházba való.

- Hivatalosan John Smith. Más nevet nem hajlandó megadni.

- Nem, uram, a megfelelő jogi lépések nélkül nem engedem ki.

- Oké, haver, tegye, ha akarja! Én csak a munkámat végzem!

Lecsapta a telefont, rámeredt néhány pillanatig, azután ismét felkapta a kagylót, és tárcsázott.

- Gianetti? - szólta bele. A várt választ kaphatta, mert beszélni kezdett:

- Mi az az AEB? Most beszéltem valami Joe-val telefonon, és azt mondja...

- Nem hülyéskedek, tökfej! Ha hülyéskednék, kiraknám a megkülönböztető jelzést. Szóval, mi a franc ez a betűleves?

Meghallgatta a választ, azután annyit mondott:

- Koszi! - És letette a telefont.

Némileg veszített az arcszínéből.

- Az a második fickó az Atomenergia Bizottság feje volt - mondta Brownnak.

- Washingtonba kapcsolhattak át Oak Ridge-ből.

Brown felpattant a székéről.

- Talán az FBI keresi ezt a John Smith nevű fickót. Lehet, hogy az egyik olyan tudós. - Hirtelen filozófiai magaslathoz emelkedett: - Atomtitkokat kellett elrejtetniük a fickók előtt. Minden okés volt, amíg Groves tábornok volt az egyetlen ember, aki tudott az atombombáról. Amikor ráállították ezeket a tudósokat...

- Pofa be! - szólt rá Mankiewicz.

Dr. Oswald Grant az autópályán húzódó választóvonalon tartotta a tekintetét, és úgy bánt az autójával, mint egy ellenféllel. Mindig így vezetett. Magas volt és csontos, arcára akár rá is bélyegezhetnék volna a zárkózottságot. A kormány súrolta a térdét, bütykei minden kanyarnál elfehéredtek.

Mellette Darrity nyomozó ült keresztbe tett lábbal, így bal talpát keményen nekinyomta a2 ajtónak. Amikor elveszi, homokos folt marad majd utána. Mogyoróbarna bicskát dobált egyik kezéből a másikba. Korábban kiugrasztotta a gonoszul csillogó pengét, és a körmét piszkálgatta vele, de egy rántás a kormányon majdnem az ujjába került, ezért inkább abbahagyta.

- Mit tud erről a Ralsonról? - kérdezte.

Dr. Grant egy pillanatra odafordult, azután vissza az úthoz. Kelletlenül válaszolt:

- Azóta ismerem, hogy letette a doktorit a Princetonon. Ragyogó elme.

- Igen? Ragyogó, mi? Miért van az, hogy maguk, tudósok mindig ezzel a szóval jellemzik egymást? Maguk között nincsenek középszerű emberek?

- Dehogynem. Én is közéjük tartozom. De Ralson nem. Kérdezzen meg bárkit! Kérdezze meg Oppenheimert! Vagy Bush-t. Ő volt a legfiatalabb hallgató Alamogordóban.

- Rendben, szóval ragyogó... Mi van a magánéletével?

- Honnan tudhatnám? - felelte Grant némi hallgatást követően.

- A Princeton óta ismeri. Hány éve is?

Két órája indultak Washingtonból, északnak tartottak az autópályán, és az imént elhangzottak előtt egy szót sem szóltak egymáshoz. Grant úgy érezte, a levegő összesűrűsödött körülötte és a törvény grabancon ragadta.

- Negyvenháromban diplomázott.

- Akkor már nyolc éve ismeri.

- Így van.

- És semmit sem tud a magánéletéről?

- Pont ezért nevezik magánéletnek, nyomozó. Nem is igazán társasági típus. A mi fajtánknál ez nem ritka. A tudósok nagy nyomás alatt dolgoznak, és amikor végre kiszabadulnak egy kicsit, nem szívesen foglalkoznak a laboros ismeretségekkel.

- Nem tud róla, hogy belépett bármiféle szervezetbe?

- Nem.

- Mondott bármit is, amiből arra lehetett következtetni, hogy esetleg hűtlen lett?

- kérdezte a nyomozó.

- Nem! - kiáltott fel Grant, és egy ideig csend telepedett rájuk.

Később ismét Darrity szólalt meg:

- Mennyire játszott fontos szerepet Ralson az atomkutatásban?

Grant a kormány fölé hajolt vezetés közben.

- Csak annyira, mint mindenki más. Senki sem pótolhatatlan, de Ralson mindig is másnak tűnt. Mérnöki mentalitással rendelkezik.

- Mire gondol?

- Nem nevezném matematikusnak, inkább úgy mondom, hogy össze tudja rakni azokat a dolgokat, amelyek életre keltik mások számításait. Ezen a téren senki sem ért a nyomába. Rendszeresen elakadtunk, nyomozó. Senkinek sem volt ötlete, mire ő bedobott egy gondolatot, hogy miért nem csináljuk így és így. Azután egyszerűen csak elment. Egyáltalán nem érdekelte, hogy mi lesz az ötleteiből, pedig azok működőképesekek voltak. Mindig működtek! Előbb vagy utóbb mi is kitaláltuk volna ezeket, de némelyik akár hónapokig is eltarthatott volna. Nem tudom, hogyan csinálta. Hiába kérdeztük. Csak ránk nézett és annyit mondott, hogy neki ez nyilvánvalónak tűnt. És persze, miután megadta a megoldást, az tényleg mindig nyilvánvalónak tűnt.

A nyomozó hagyta, hogy végigmondja. Csak ezután kérdezett ismét:

- Úgy érte, hogy furcsa volt a gondolkodása? Mondjuk, kiszámíthatatlan?

- A zseniktől nem várjuk el, hogy normálisak legyenek, ugyebár...

- Talán. De mennyire abnormális ez a bizonyos zseni?

- Soha senkivel nem beszélgetett. És néha nem is dolgozott
- Otthon maradt vagy elment inkább horgászni?
- Nem. Rendesen bejött a laborba, de csak ült az asztalánál. Ez néha hetekig is így ment. Ha szóltunk hozzá, nem válaszolt, még csak fel sem nézett.
- Volt valaha is olyan, hogy nem ment be dolgozni?
- Úgy érti, ezelőtt? Soha.
- Mondott valaha is olyat, hogy öngyilkos akar lenni? Mondott olyat, hogy csak egy börtönben érezné magát biztonságban?
- Nem,
- Biztos benne, hogy ez a John Smith csak Ralson lehet?
- Majdnem teljesen. Van egy jellegzetes égési heg az arca jobboldalán.
- Oké. Ennyi. Akkor majd beszélek vele, és meglátjuk, mit mond.
Ezúttal végleg csend ereszkedett az autóra. Dr. Grant követte a kígyózó vonalat, és Darrity kis ívben dobálta a bicskát egyik kezéből a másikba.

A felügyelő a rádióját hallgatta, azután felpillantott a látogatókra:
- Idehozhatjuk magának, nyomozó...
- Ne! - rázta meg a fejét dr. Grant. - Menjünk be hozzá!
- Maga szerint ez normális Ralson esetében, dr. Grant? - kérdezte Darrity. - Megtámadna egy Ört, aki ki akarja hozni a cellájából?
- Fogalmam sincs - felelte a tudós őszintén.
A felügyelő széttárta kérges tenyerét. Orrát oldalra húzva grimaszolt:
- Eddig semmit sem csináltunk vele a miatt a távirat miatt, amit Washingtonból küldtek. De tudják, nem ide való. Csak örülök, ha elviszik.
- Meglátogatjuk a cellájában - döntött végül Darrity is.

Beléptek a rácsokkal szegélyezett kőfolyosóra. Üres, érdektelen tekintetek fordultak feléjük.
Dr. Grant úgy érezte, mindenhol egyszerre kezd viszketni.
- Végig itt tartották?
A nyomozó nem válaszolt, a felügyelő is csak akkor szólalt meg, amikor megállt az egyik rács előtt:
- Ez az a cella.
- Szóval? - kérdezte Darrity. - Ő lenne dr. Ralson?
Dr. Grant nem válaszolt, a priccsen heverő alakot nézte. A férfi feküdt, amikor odaértek, de azután egyik könyökére támaszkodva felnézett, majd mintha bele akart volna olvadni a falba. Azonban vékony szálú, homoksárga haja és porcelánkék szeme lehetetlenné tette ezt, még ha vékony alakja és üres tekintete segített is volna. Jobb arcán kiemelkedő, rózsaszín folt éktelenkedett kis csíkkal alatta, mintha egy nagy ebihalat rajzoltak volna oda.

- Ez Ralson - válaszolt végül dr. Grant.
Az ör kinyitotta az ajtót, és belépett, de a nyomozó egy intéssel kiküldte. Ralson némán nézte őket. Mindkét lábát felhúzta a priccsre, és hátrébb tolta magát. Ádámcsutkája nagyot ugrott, amikor nyelt egyet.
- Dr. Elwood Ralson? - kérdezte Darrity.
- Mit akar? - Vékony alkatához képest meglepő bariton hangon szólalt meg.
- Velünk jönne, kérem? Fel szeretnénk tenni néhány kérdést.
- Nem! Hagyjanak békén!
- Dr. Ralson! - szólította meg Grant is. - Azért küldtek, hogy megkérjem, jöjjön vissza dolgozni!
Ralson a tudósra nézett, és egy pillanatra megvillant valami a tekintetében a félelem mellett.
- Helló, Grant! - köszönt, és felkelt a priccsről. - Próbáltam rávenni őket, hogy rakjanak egy párnázott cellába. Maga el tudná érni? Ismer engem, Grant, tudja, hogy nem kérném, ha nem tartanám szükségesnek. Segítsen! Nem bírom a kemény falakat. Ha csak rájuk nézek, rögtön... nekik akarok rohanni... - Tenyerével rácsapott a szürke betonra az ágy fölött.

A nyomozó elgondolkodva nézte. Elővette bicskáját, és előugrasztotta a csillogó pengét. Megpiszkálta vele az egyik körmét, közben így szólt:
- Hívjunk magának egy orvost?
Ám Ralson nem válaszolt. A fémen tükröződő fény villanásait figyelte, ajka szétvált és nedvesen csillogott, ahogy akaratlanul megnyalta. Légzése felgyorsult és szaggatottá vált.
- Tegye azt el! - mondta halkán.

Darrity értetlenül összevonta a szemöldökét:

- Tegyem azt el?

- A kést. Ne tartsa elém! Rá se bírok nézni!

- Miért nem? - kérdezte a nyomozó, és előrenyújtotta a bicskát. - Mi a baj veled?

Jó kis kés ez.,.

A fogoly előreleandult, de Darrity hátralépett, és baljával elkapta a másik férfi csuklóját, jobb kézzel pedig magasra tartotta a pengét.

- Mi a baja, Ralson? Mit akar?

Grant felkiáltott, de a nyomozó leintette, és ismét megkérdezte:

- Mit akar, Ralson?

Amaz megpróbált felnyúlni a szabad kezével, de a csuklóját szorító kéz a földre kényszerítette.

- Adja ide a kést! - zihálta.

- Miért, Ralson? Mit akar csinálni veled?

- Kérem! Muszáj... - Térdre ereszkedett, úgy nézett fel: - Meg kell halnom!

- Meg akar halni?

- Nem, de muszáj.

Darrity ellökte magától, a másik férfi nekiesett a priccnek, és az nagyot nyikordult. A nyomozó behajtott a pengét a nyélbe, és eltette a bicskát. Ralson a kezébe temette az arcát, válla reszketett, de egyébiránt nem mozdult.

Kiáltások hallatszottak a folyosóról, ahogy a Ralson cellájából jövő hangok felbolygatták a többi foglyot. Jött egy őr, és gumibottal odacsapott egyik-másik rácsra.

- Csend! - kiáltozta.

Amikor odaért hozzájuk, Darrity felpillantott rá:

- Minden rendben, felügyelő!

Elővett egy zsebkendőt, és megtörölgette vele a kezét, közben így folytatta:

- Azt hiszem, mégiscsak hoznunk kellene neki egy dokit...

Az alacsony és sötét képű dr. Gottfried Blaustein enyhe osztrák akcentussal beszélt. Csupán apró kecskeszakállra lett volna szüksége, hogy a pszichiáterek életre kelt, laikus karikatúrájává váljon. Azonban mindig gondosan simára borotválta az állát és nagy gonddal válogatta össze az öltözékét. Feszülten figyelt Grant mondandójára, felmérte a tudóst, megfigyelt és következtetett. Egy ideje már automatizálódott nála ez a folyamat.

- Röviden összefoglalom - mondta. - Tehát leírt nekem egy igen tehetséges férfit, talán egy zsenit. Azt mondta, mindig is kényelmetlenül érezte magát mások társaságában, sohasem tudott beilleszkedni a laboratóriumi környezetbe, még ha ott is érte el a legnagyobb sikereit. Van bármilyen más környezet, ahová megpróbált beilleszkedni?

- Nem értem.

- Nem mindenkinek adatott meg az a szerencse, hogy hasonló beállítottságú társaságot találjon a munkahelyén vagy a szakterületén. Sokan próbálják kompenzálni ezt azzal, hogy megtanulnak játszani egy hangszereken, túrázni járnak vagy belépnek valamilyen klubba. Más szavakkal: olyan társaságot találnak maguknak a munkahelyükön kívül, amelyben otthonosabban érzik magukat. Nem szükséges, hogy ennek az új társaságnak akár a legapróbb kapcsolata is legyen a munkakörnyezettel. Ez egyfajta menekülési irány, ami nem jelenti feltétlenül azt, hogy egészséges irány is egyben. - Elmosolyodott. - Jómagam bélyegeket gyűjtök. Az Amerikai Filatélia Társaság aktív tagja vagyok.

Grant megrázta a fejét,

- Fogalmam sincs, mivel foglalkozott a munkaóráin kívül. Kétlem, hogy bármi ilyesmit csinált volna.

- Ühüm... Hát ez szomorú... A pihenés és a szórakozás mindenkinek mást jelent, de mindenkinek kell pihennie és szórakoznia, nem?

- Beszélte már dr. Ralsonnal?

- A problémájáról? Még nem.

- És fog?

- Ó, természetesen! Azonban még csak egy hete van itt. Lehetőséget kell adnunk neki, hogy összeszedje magát. Nagyon zaklatottan érkezett hozzánk. Majdnem delíriumos állapotban. Hagyjuk pihenni és hozzászokni az új környezethez. Majd azután felteszem neki a kérdéseimet.

- Ránca tudja szedni annyira, hogy visszajöjjön dolgozni?

Blaustein ismét elmosolyodott.

- Honnan tudhatnám? Egyelőre még azt sem tudom, mi a baja.
 - Legalább megszabadulhatna a legrosszabb részétől, ettől az öngyilkosság-mániától. A többit már azután is gyógyíthatná, hogy újra dolgozni kezd.
 - Talán. Azonban mindenképpen szükségem van néhány beszélgetésre, hogy legalább véleményt formáljak.
 - Ön szerint mennyi ideig tart ez?
 - Ezekben az esetekben nem lehet megjósolni, dr. Grant.
- A tudós hangosan összecsapta két tenyerét.
- Akkor tegyen, ahogy jónak látja! Ralson munkája fontosabb, mint gondolná.
 - Talán. Azonban maga a segítségemre lehetne, dr. Grant.
 - Hogyan?
 - Meg tud szerezni nekem bizonyos információkat, melyeket tudtommal titkosnak nyilvánítottak?
 - Miféle információkat?
 - Az alomtudósok 1945 utáni öngyilkossági rátájáról lenne szó. És arról, hogy mennyien hagyták ott az állásukat másféle tudományos munka kedvéért, vagy hányan hagyták el teljesen a tudomány területeit.
 - Kapcsolatba hozható ez Ralsonnal?
 - Nem gondolja, hogy az ő borzasztó boldogtalansága akár foglalkozási ártalom is lehet?
 - Nos, természetesen egész sokan felmondtak.
 - Természetesen, dr. Grant?
 - Tudja, hogy megy ez, dr. Blaustein... Mivel állami területről van szó, nagy nyomás nehezedik a modern atom kutatásra. A kormánnyal kell együtt dolgoznunk, és a katonasággal. Nem beszélhetünk a munkánkról, és mindig vigyáznunk kell, hogy kinek mit mondunk el. Csak természetes, hogy ha hozzájut az ember egy álláshoz egy egyetemen, ahol fix óraszámában saját munkát végezhet, és a zárt ajtók mögött írt dolgozatait nem kell benyújtania az AEB-nek, akkor azt gondolkodás nélkül elfogadja.
 - És örökre elhagyja a szakterületét?
 - Mindig vannak nem katonai alkalmazási lehetőségek. Persze, volt valaki, aki más okból ment el. Elmondta, hogy nem tudott aludni éjjelente. Amint leoltotta a lámpát, százezer hirosimai sikolyát hallotta. Úgy tudom, most pénztáros egy férfi- divatáru-boltban.
 - És maga hallott már ilyen sikolyokat?
- Grant bólintott.
- Nem kellemes abban a tudatban élni, hogy legalábbis kis részben felelős vagyok az atombombák által végzett pusztításért.
 - Ralson hogyan érez ezzel kapcsolatban?
 - Sohasem beszélt ilyesmiről.
 - Más szavakkal, ha ő is így érez, akkor sohasem részesült abban a biztonsági szelep-effektusban, hogy kieresztheti a gőzt, tehát megoszthatja a gondot azokkal, akik hozzá hasonlóan éreznek.
 - Valószínűleg így van.
 - De a nukleáris kutatásoknak folytatódniuk kell, ugye?
 - Mondhatni.
 - Mit tenne, dr. Grant, ha úgy érezné, hogy meg kell tennie valamit, amit nem képes megtenni?
- Grant vállat vont.
- Nem tudom.
 - Néhányan öngyilkosok lesznek.
 - Úgy érti, ez kínozza Ralson is?
 - Nem tudom. Nem tudom... Még ma este elbeszélgetek vele. Persze, nem ígérhetek semmit, de értesíteni fogom, hogy mire jutottunk.
- Grant felállt a székből.
- Köszönöm, doktor! Megpróbálom megszerezni magának a kért információkat.

Elwood Ralson látszólag sokat javult a dr. Blaustein szanatóriumában töltött egy hét alatt. Arca már nem volt annyira beesett, és nyugtalansága is enyhült valamelyest. Nem kellett lekötözni, de a cipőjébe még nem kapott fűzőt.

- Hogy érzi magát, dr. Ralson? - kérdezte Blaustein.
- Kipihentnek.
- Jól bánnak magával?
- Nincs okom panaszra.

Blaustein keze a levélnyitó után matatott; az idők során szokásává vált, hogy az interjúk alatt ujjai

eljátszottak az eszközzel. Azonban ezúttal nem találta meg - éltették, természetesen, akárcsak minden más hegyes és éles tárgyat, Csak papírok maradtak az íróasztalon.

- Üljön le, dr. Ralson! - kérte. - Változtak a tünetei?

- Úgy érte, megvan-e még az, amit öngyilkossági rohamnak nevez? Igen. Azt hiszem, az épp felmerülő gondolataimtól függően javul vagy romlik. De sohasem hagy el. Ezen maga sem tud segíteni.

- Talán igaza van. Gyakran találkozom olyasmivel, amin nem tudok segíteni. Ez esetben azonban szeretnék a lehető legtöbbet megtudni magáról. Ön fontos ember...

Ralson felhorkant.

- Ön talán másképp gondolja? - kérdezte Blaustein.

- Á! Ugyanúgy nincs fontos ember, mint ahogy egyetlen baktérium sem lehet önmagában véve fontos.

- Nem értem.

- Nem is várom el, hogy megértse.

- Mégis úgy érzem, hogy a kijelentése mögött mély gondolatiság rejlik. Minden bizonnyal érdekesnek találnám, ha beszélne erről a gondolatiságról.

Ralson ekkor mosolyodott el először. Mosolya nem tűnt kedvesnek vagy örömtelinek. Orrcimpái kifehéredtek.

- Szórakoztató figyelni önt, doktor - mondta. - Nagyon lelkiismeretesen végzi a dolgát. Meg kell hallgatnia, ugye, azonban az érdektelenségnek és behízsgáló rokonszenvnek ezzel a hamis légkörével. Mondhatnám a legröhejesebb dolgokat is, akkor sem változna a tartása vagy az arckifejezése, ugye?

- Nem gondolja, hogy az érdeklődésem valós is lehet? Még ha mellette minden bizonnyal szakmai jellegű is egyben?

- Nem, nem gondolom.

- Miért nem?

- Nem érdekel a téma.

- Szívesebben térne vissza a szobájába?

- Ha nem bánja... Nem! - Hangját hirtelen düh itatta át, és talpra ugrott, azután szinte azonnal visszaült a székére. - Miért ne használhatnám magát? Nem szívesen beszélgetek az emberekkel. Hülyék. Nem értik a dolgokat. Órákig bámulnak maguk elé, és a nyilvánvaló dolgok semmit sem jelentenek nekik. Ha szólok hozzájuk, nem értik meg, türelmetlenek lesznek vagy kinevetnek. Ugyanakkor, magának meg kell hallgatnia. Ez a dolga. Nem szakíthat félbe és nem mondhatja, hogy megörültem, még ha így gondolja is.

- Örömmel meghallgatom, bármit is szeretne mondani.

Ralson mély lélegzetet vett.

- Már egy éve, hogy megtudtam valamit, amit nagyon kevés ember tud. Rajtam kívül talán nincs is élő ember, aki tudja ezt. Tudja, hogy az emberek kulturális fejlődése kitörések formájában következik be? Hétköznapi körülmények között két generáció elég ahhoz, hogy egyetlen harmincezres szabad lélekszámú város megfelelő mennyiségű első osztályú irodalmárt és művészt termeljen ki egy többmilliós nemzet egy évszázados ellátásához. Periklész Athénjára utalok ezzel. De vannak más példák is. A Medicik Firenzeje, Erzsébet királynő Angliája, a kordovai emírek Spanyolországa. A Krisztus előtti hetedik és nyolcadik században az izraeliták között rohamokban jelentek meg a társadalom reformerei. Tudja, mire gondolok?

Blaustein bólintott.

- Úgy látom, érdekli a történelem.

- Miért ne? Gondolom, semmi sem kötelez arra, hogy csak atomhasadással és hullámmechanikával foglalkozzam.

- Semmi sem. Kérem, folytassa!

- Eleinte azt hittem, ha specialistákkal konzultálok, megtudhatok valamit a történelmi ciklusok e bensőséges titkából. Néhányszor elbeszélgettem egy történészprofesszorral. Időpocsékolás volt az egész!

- Hogy hívták a történészprofesszort?

- Számít valamit?

- Talán nem, ha bizalmasan kívánja kezelni a dolgot. Mit mondott önnek?

- Szerinte tévedek, és a történelem csak látszólag ilyen görcsös. Azt mondta, hogy a nagy civilizációk tanulmányozása alapján az olyan birodalmak, mint az egyiptomi és a sumer nem a semmiből növekedtek ki, hanem kisebb, a művészetek terén már kifinomult előcivilizációk hosszú fejlődése során épültek fel. Azt mondta, hogy Periklész Athénja a Periklész előtti Athén kisebb eredményeire épült, amelyek nélkül Periklész kora el sem jöhetett volna.

- Megkérdeztem, hogy a Periklész előtti Athénban miért nem értek el nagyobb eredményeket, mire azt mondta, hogy Athént tönkretette egy járvány és a Spárta ellen vívott hosszú háború. Rákérdeztem más

kulturális fellángolásokra, és minden alkalommal egy háború vetett nekik véget. Néhány esetben eleve együtt jártak a hadakozással. Akkor jöttem rá, hogy ő is olyan, mint a többiek. Az igazság a lába előtt hever, és csak le kellene hajolnia érte, hogy felvegye, de nem teszi.

Ralsón a padlót nézte, azután fáradt hangon folytatta:

- Néha odajöttek hozzám a laboratóriumban. Megkérdezték például, hogy „Hogy az ördögbe szabaduljunk meg ettől és ettől a hatástól, amely akadályozza a méréseket?” Megmutatták a műszereket és a kapcsolási rajzokat, és csak azt tudtam rá mondani, hogy „Itt kukucskál a megoldás! Miért nem csináljátok így meg úgy? Ezt egy gyerek is megmondta volna!” Azután arrébb mentem, mert nem bírom elviselni a lassú rádöbbenést és a csodálkozást, ahogy kiíródik a hülye képükre. Később odajöttek, és mondták, hogy „Működött, Ralsón! Honnan tudtad?” És én nem tudtam elmagyarázni nekik, doktor! Olyan ez, mintha azt kellene elmagyaráznom, hogy a víz nedves. A történésznek sem tudtam elmagyarázni, mire jutottam. Időpocsékolás volt az egész!

- Vissza szeretne menni a szobájába?

- Igen.

Miután Ralsont kivezették, Blaustein még percekig ült csendben töprengve a hallottakon. Ujjai automatikusan megtalálták az utat a legfelső fiókjához, és kiemelték belőle a papírvágó kést. Hosszan babrált vele.

Végül felemelte a telefonkagylót, és tárcsázta a kapott titkos számot.

- Blaustein vagyok - szólta bele. - Dr. Ralsón valamikor konzultált egy történész- professzorral, talán kicsivel több mint egy éve. Nem tudom a nevét. Azt sem tudom, hogy van-e valami kapcsolata az egyetemmel. Ha megtalálnák, beszélni szeretnék vele.

Thaddeus Milton, PhD. elgondolkodva pillogott Blausteinre, és ujjával fémszürke hajába túrva így szólt:

- Megkérdeztek, és azt mondtam, hogy valóban találkoztam ezzel az emberrel. Azonban meglehetősen kevés kapcsolatom volt vele. Gyakorlatilag semennyi, egy-két szakmai jellegű beszélgetésen kívül.

- Hogyan találkoztak?

- Írt egy levelet. Hogy miért pont nekem és nem másnak, azt nem tudhatom. Megjelent egy sor cikkem egy az adott korról foglalkozó, félnépszerű és féltudományos lapban. Talán ez keltette fel a figyelmét.

- Értem. Általában véve miről szóltak ezek a cikkek?

- A történelem ciklikus megközelítésének érvényességéről értekeztem bennük. Szóval arról, hogy egy adott civilizációnak ténylegesen a növekedés ugyanolyan törvényszerűségeit kell-e követnie, mint egy élőlény növekedésének.

- Olvastam Toynbee¹-t, dr. Milton.

- Akkor tudja, mire gondolok.

- Dr. Ralsón is a történelem ciklikus megközelítéséről beszélt önnel? - kérdezte Blaustein.

- Ühüm, azt hiszem, igen... Persze, a fickó nem történész, és a kulturális trendekre vonatkozó megfigyeléseinek egy része meglehetősen drámai... hogy is mondjam... inkább bulvárszerű. Elnézést, doktor, de feltennék egy etikátlannak tűnő kérdést. Dr. Ralsón a páciense?

- Dr. Ralsón nem érzi jól magát, és én gondozom. Természetesen ez is bizalmas, ahogy minden más, ami itt elhangzik.

- Rendben. Értem. Azonban a válasza mindenképpen megmagyaráz valamit. Néhány ötlete szinte az ésszerűtlenség szélén egyensúlyozott. Nekem úgy tűnt, mintha egyfolytában amiatt aggódott volna, hogy felfedezett valamiféle kapcsolatot az általa kulturális kitöréseknek nevezett események és az ilyen-olyan sorscsapások között. Tudja, gyakran felfedeznek ilyen kapcsolatokat. Amikor egy nemzet az aranykorát éli, az magas fokú nemzeti bizonytalansággal párosul. Hollandia jó példa. A nagy holland művészek, államférfiak és felfedezők a korai tizenhetedik századhoz köthetőek, és Hollandia éppen ekkoriban került ellentétbe a korszak legnagyobb európai hatalmával, Spanyolországgal. Miközben otthon a pusztulás szélére került, sikerült birodalmat építenie a Távols-Keleten és megerősítette állásait Dél- Amerika partjain, Afrika déli csücskében és az észak-amerikai Hudson-völgyben. A flottái megállították Angliát. Azután, amikor politikailag sikerült bebiztosítania magát, rögtön hanyatlani is kezdett. És hát ez nem szokatlan. Az egyes emberekhez hasonlóan az embercsoportok is nagyra növekedhetnek, miközben válaszolnak a kihívásokra, és előfordul, hogy kihívások nélkül csak vegetálnak. Dr. Ralsón ott tért le a józan ész ösvényéről, hogy zavaró mértékben ok-okozati viszonyba emelte ezt az elméletet. Kijelentette, hogy nem a háború és a veszély segítette elő a kulturális kitöréseket, hanem inkább fordítva történt. Azt állította, hogy amikor egy embercsoport túl nagy vitalitást és tehetséget mutat, szükségszerűen háború tör ki, mert ez kell ahhoz, hogy megállítsa a csoportot a fejlődésben.

- Értem - bólintott Blaustein.

1 Toynbee, Arnold Joseph (1889-1975): angol történész

- Attól tartok, kinevettem. Valószínűleg emiatt nem jött el a következő megbeszélte találkozónkra. Az utolsó beszélgetésünk vége felé megkérdezte, láthatóan nagyon izgatottan, hogy nem találom-e különösnek, hogy egy ilyen lehetetlen faj, mint az ember, képes volt uralkodóvá válni a Földön, amikor semmi más nem szól mellette, csupán az intelligenciája? Na, itt már hangosan felnevettem. Lehet, hogy nem kellett volna kinevetnem szegény szerencsétlent...

- Természetes reakciónak tűnik - jegyezte meg Blaustein. - Azonban nem szeretném tovább rabolni az idejét. Sokat segített.

Kezet ráztak, és Thaddeus Milton távozott.

- Tessék, a kimutatás a tudósok közti öngyilkosságokról az utóbbi időben - mondta Darrity. - Kikövetkeztetett valamit?

- Ezt nekem kellene kérdeznem magától - ütötte vissza a labdát Blaustein, - Az FBI már biztosan átvizsgálta ezeket.

- Akár az államadósságba is fogadhatna. Ezek mind öngyilkosságok. Tévedés kizárva. Egy másik osztályon ráállítottak néhány embert és mindet leellenőrizték. A ráta a normális négyeszerese az életkort, a szociális és a gazdasági helyzetet egyformán figyelembe véve.

- És az angol tudósok?

- Ugyanaz.

- És a Szovjetunióban?

- Ki tudja? - A nyomozó előrehajolt. - Nem gondolja, doki, hogy a ruszkiknak lehet valami sugaruk, amitől az emberek öngyilkosok akarnak lenni? Ezek az adatok az atomkutatóknál eléggé gyanúsak.

- Valóban? Talán mégsem. Az atomfizikusok egészen sajátos nyomás alatt dolgoznak. Átfogó tanulmányok nélkül nem is bocsátkoznák találgatásokba.

- Komplexusaik lehetnek? - kérdezte Darrity óvatosan.

Tőle szokatlan módon Blaustein megengedett magának egy grimaszt.

- Kezd népszerűvé válni a szakmám. Mindenki komplexusokról és neurózisokról, meg pszichózisokról és kényszerekről beszél. Az egyik ember büntudata a másik legszebb álma. Ha minden egyes öngyilkos tudóssal elbeszélgethetnék, talán megtudhatnék valamit.

- Ralsonnal már beszélget.

- Igen, Ralsonnal igen.

- Neki is büntudata van?

- Nem igazán. A háttérét tekintve nem lep meg, hogy morbid gondolatokat táplál a halállal kapcsolatban. Tizenkét évesen látta meghalni az édesanyját egy automobil kerekei alatt. Az apja rákos lett, és lassan végezte be. Azonban nem egyértelmű, hogy ezek a tapasztalatok milyen hatást gyakorolnak a jelenlegi problémájára.

Darrity felvette a kalapját.

- Őszintén kívánom, hogy minél előbb előrejusson az ügyben, doki! Valami nagy durranásra készülnek, nagyobbra, mint a H-bombáé. Fogalmam sincs, mi lehet még annál is nagyobb, de azt rebesgetik, hogy ez nagyobb lesz.

Ralson állni akart.

- Rosszul aludtam az éjjel, doktor.

- Remélem, nem a beszélgetéseink miatt.

- Nos, lehet, hogy mégis. Utána mindig sokat gondolkodom, és ettől rosszabbul érzem magam. Maga szerint milyen lehet egy baktériumkultúra részének lenni?

- Ezen még sohasem gondolkodtam el. Egy baktérium számára nyilvánvalóan teljesen normális érzés lehet.

Ralson meg sem hallotta a válaszát. Lassan beszélt:

- Egy olyan kultúra részei vagyunk, amelyben vizsgálják az intelligenciát. Egy rakás dolgot vizsgálunk, feltéve, hogy kimutathatóak a genetikai kapcsolatok. Fogjuk a gyümölcslegyet, keresztezzük a vörös szeműeket a fehér szeműekkel. aztán várunk az eredményre. A vörös szeműek és a fehér szeműek egyáltalán nem számítanak, mégis megpróbálunk megtudni tőlük bizonyos alapvető genetikai elveket. Érti, mit akarok mondani?

- Minden bizonnyal.

- Még az emberekben is nyomon követhetőek a különféle testi jellegzetességek. Mint amilyen a Habsburg-száj vagy Viktória királynő hemofiliája, amely a leszármazottam keresztül megjelent az orosz és a spanyol uralkodói családokban is. Vagy nyomon követhetjük a gyengeelméjűséget a Juke és a Kallikak családokban. Ezt tanítják biológiából a középiskolákban. Az embereket mégsem lehet úgy tenyészteni, mint a gyümölcslegyeket.

Az emberek túl sokáig élnek. Évszázadokig tartana, mire levonnánk valamilyen következtetést. Kár, hogy nincs egy olyan emberfajta, amely hetek alatt reprodukálódik, mi?

Várt a válaszra, de Blaustein csak elmosolyodott.

- Azonban egy évezredes élettartamú lénycsoport számára éppen ilyenek lennének

- folytatta Ralson. - Az Ő nézőpontjukból mi elég gyorsan szaporodnánk ahhoz, hogy kísérletezzenek velünk. Rövid életű lények lennének, akiken tanulmányozhatnák, hogy van-e valami köze a genetikához például a zenei érzéknek, a tudományos gondolkodásnak és így tovább. Nem mintha ezek a dolgok jobban érdekelnék őket, mint mondjuk minket a fehér szemű légy fehér szeme.

- Igen érdekes elképzelés! - jegyezte meg Blaustein.

- Nem csak egy elképzelés. Ez az igazság. Számomra ez teljesen nyilvánvaló, és nem érdekel, hogy maga mit gondol róla. Nézzen körül! Nézzen a bolygóra, a Földre! Miféle röhejes állatok vagyunk mi, hogy a dinoszauruszok bukása után a világunk urainak tartjuk magunkat? Intelligensek vagyunk, persze, de mi is az intelligencia valójában? Fontosnak tartjuk, csak mert rendelkezünk vele. Ha a Tyrannosaurus megnevezhette volna, hogy szerinte mi biztosítja a túlélést és a felsőbbrendűséget, akkor az erőt és a méretet mondta volna. Ráadásul bizonyítani tudná a saját példájával. Hosszabban kitartott, mint ameddig mi fogunk.

- Önmagában véve az intelligencia nem túl sokat ér, ha a túléléshez szükséges tulajdonságokat nézzük. A verébbel összehasonlítva az elefánt elég gyengén teljesít. A kutya jól elvan az ember védelmében, de a házi légyre mindenki kezét emel, tehát sokkal jobb túlélő. Vagy vegyük a főemlősöket, mint csoportot! A kisebbek elrejtőznek az ellenségeik elől, míg a nagyobbak legfeljebb kitartottak valahogy, már ha sikerrel jártak egyáltalán. A páviánok csinálják a legjobban, de inkább a szemfogaik, mintsem az eszük miatt.

Ralson homlokát már vékony izzadságréteg borította.

- Mindebből látható, hogy az ember mesterséges lény, amelyet a tanulmányozók által gondosan meghatározott specifikációk szerint alkottak meg. Egy főemlős általában rövid életű. Természetes módon a nagyobbak tovább élnek, ez általános szabály az állatvilágban. Ugyanakkor az emberek élettartama kétszer olyan hosszú, mint más nagy majmoké; jóval hosszabb még a gorilláénál is, amely pedig nagyobb termetű. Később érünk. Olyan az egész, mintha gondosan kitenyésztettek volna, és ezért élünk hosszabban, így az élettartamunk jobban megfelel a kísérletezők céljainak.

Lépett egyet előre, az öklét rázta:

- Ezer év is csupán...

Blaustein gyorsan megnyomott egy gombot.

Ralson előbb még küzdött a besiető fehér ruhás ápolók ellen, azután hagyta, hogy elvezessék.

A pszichiáter a fejét rázva nézett utána, és kezébe vette a telefonkagylót.

Darrityt hívta.

- Nyomozó! Ez valószínűleg sokáig fog tartani...

Hallgatta a választ, azután ismét megrázta a fejét:

- Tudom. Megértettem, hogy sürgős.

A kagylóból kongva-recsegve jött a válasz:

- Márpedig nem úgy beszél, doktor! Odaküldöm Grantet. Ő majd elmagyarázza magának a helyzetet.

Dr. Grant megkérdezte, hogy van Ralson, azután némileg sóvárogva azt is megkérdezte, hogy találkozhat-e vele. Blaustein a fejét rázta.

- Utasítottak, hogy magyarázzam el magának az atomkutatás jelenlegi állását - mondta Grant.

- Úgy, hogy megértsem, nem?

- Reménykedem benne, hogy sikerül. Ez kétségbeesett lépésnek számít. Emlékeztetnem kell...

- Egy szót sem suttozhatok el belőle. Tudom. Ez a paranoia nagyon súlyos tünet maguknál. Biztosan tudják, hogy semmit sem lehet örökre elrejtteni.

- Együtt lehet élni a titoktartással. Fertőző.

- Pontosan. Szóval, mi az épp aktuális titok?

- Van... pontosabban, lehetőség van egyfajta védekezési módra az atombomba ellen.

- És ez titok? Sokkal jobb lenne rögtön világgá kürtölni.

- Az isten szerelmére, nem! Hallgasson végig, dr. Blaustein! Még csak papíron létezik. Nagyjából az E egyenlő m-szer c-négyzettel fázisban jár a dolog. Lehet, hogy sohasem lesz gyakorlat belőle. Nem szabad reményt kelteni úgy, hogy utána csalódást okozunk. Másrészt, ha kitudódik, hogy majdnem megvan a védekezés módja, felmerülhet a szándék, hogy háborút Indítsanak ellenünk, és legyőzzenek, mielőtt ténylegesen kifejlesztenénk a védelmet.

- Ezt nem hinném. Azonban kétségtelenül eltértünk a tárgytól. Milyen természetű ez a védekezési mód? Vagy máris elmondott mindent, amit lehetett?

- Nem, addig megyek el, ameddig akarok. Azonban csak addig akarok elmenni, amíg meggyőzőm róla, hogy szükségünk van Ralsonra, és persze minél előbb.

- Akkor mondd hát, és én titokban tartom. Úgy érzem majd magam, mint valami kormánytag.

- Többet fog tudni, mint a kormánytagok többsége. Nézze, dr. Blaustein, megpróbálom elmagyarázni egyszerű szavakkal. Eddig a haditechnika fejlődése nagyjából egyforma volt mind a támadó, mind a védekező eszközök terén. Egyszer, a puskapor feltalálásakor úgy tűnt, a mérleg határozottan és örökre a támadás felé billen. Azonban a védelem felzárkózott. A középkori páncélos-lovas harcos tankká változott, ahogy a várból vasbeton bunker lett. Funkcionálisan minden ugyanolyan maradt, csak éppen a mértékek növekedtek meg.

- Idáig mindent értek. Az atombomba sokkal nagyobb ugrást jelent a mértékekben, nem? A védekezéshez túl kell lépni az acélon és a betonon.

- Így van. Nem építhetünk egyre vastagabb falakat. Kifogytunk az anyagokból, amelyek elég erősek lehetnek. Ideje teljesen elhagyni az anyagokat. Az atom támadása ellen atommal kell védekezni. Magát az energiát kell használni. Erőteret kell létrehozni.

- És mi lenne az az erőter? - kérdezte Blaustein óvatosan.

- Bárcsak el tudnám mondani! Jelenleg még csak egy egyenlet egy papírlapon. Energia, amit úgy irányítunk, hogy anyagtalán tehetetlenségi falat generáljon. Legalábbis elméletben. Azt még nem tudjuk, hogyan lehet ezt létrehozni a gyakorlatban.

- Tehát egy olyan falról van szó, amelyen nem lehet áthatolni? Még atommal sem?

- Még atombombával sem. Egyedül az határozza meg az erejét, hogy mennyi energiát tudunk biztosítani hozzá. Elméletileg lehetséges, hogy a sugárzás se hatoljon át rajta. A gammasugarak lepattannának róla. Egyfajta ernyőről álmodunk, amely állandóan védelmezné a városainkat; a minimumon gyakorlatilag nem is igényelne energiát a fenntartása. A milliszekundum töredéke alatt fel lehetne tolni az erejét maximumra, így már taszítaná a rövidhullámú sugárzást is. Legalábbis annyit, amennyi a bombákhoz használt plutóniummennyiségből kiáramlik. Elméletileg mindez lehetséges.

- És miért van szükségük Ralsonra?

- Mert ő az egyetlen, aki a lehető leggyorsabban képes lehet átültetni az elméletet a gyakorlatba, ha át lehet ültetni egyáltalán. Manapság már minden perc számít. Ismeri a nemzetközi helyzetet. Az atomvédelemnek meg kell előznie az atomháborút.

- Ennyire bízik Ralson képességeiben?

- Semmiben sem vagyok biztosabb, mint ebben. Az a fickó csodálatos, dr. Blaustein! Mindig igaza van. Senki sem tudja, hogy csinálja.

- Egyfajta megérzés, nem? - kérdezte a pszichiáter, de látszott rajta, hogy valami zavarja. - Olyasfajta érvelés, amely túlmutat az átlagember képességein. Erről van szó?

- Nem teszek úgy, mintha tudnám.

- Akkor hadd beszéljek vele még egyszer, és utána megmondom.

- Jó! - Grant már fel is állt, hogy távozzon, de habozott elindulni. Így szólt: - Meg kell mondjam, doktor, hogy ha nem csinál valamit, a Bizottság elveszi magától Ralson.

- És mit csinálnak vele? Elviszik egy másik pszichiáterhez? Természetesen megtehetik, ha ezt akarják, félreállok az útból. Az a véleményem azonban, hogy egyetlen jó nevű orvos sem fog gyors gyógyulást ígérni.

- Nem tervezünk további mentális kezelést. Egyszerűen csak visszatér a munkahelyére.

- Ez ellen viszont fel kell lépnem, dr. Grant! Semmit sem fog kapni tőle. Bele fog halni.

- Most sem kapunk tőle semmit.

- De legalább van egy kis esély a gyógyulásra, nem?

- Remélem. Ha már itt tartunk, kérem, ne említse meg senkinek, hogy szóltam a Ralsonról a tervekről.

- Nem fogom, és köszönöm a figyelmeztetést! Viszlát, dr. Grant!

- Legutóbb bolondot csináltam magamból, ugye, doktor? - kérdezte Ralson szemöldökráncolva.

- Úgy érte, nem hisz abban, amit elmondott?

- De igen! - Ralson minden tagja beleremegett a heves kitörésbe.

Felállt, és az ablakhoz ment; Blaustein utána fordult a karosszékében. A rácsok miatt a férfi nem ugorhatott ki, és egyébiránt az üveg is törhetetlen volt.

Lassan besötétedett, az első csillagok már megjelentek az égen. Ralson lenyűgözve bámulta őket, azután visszafordult a pszichiáterhez, és kimutatott rájuk:

- Mindegyikük egy-egy inkubátor. A kívánt szinten tartják a hőmérsékletüket. A különböző kísérletek különböző hőmérsékletet igényelnek. A körülöttük keringő bolygók pedig nagy tenyészetek különféle életformákkal és tápanyagkeverékekkel. A kísérletezők gazdaságosak, bárkik vagy bármik legyenek is. Több

különböző életformát tenyésztettek ki ebben a bizonyos lombikban is. A párás, trópusi időszakban a dinoszauruszokat, azután a gleccserek között minket. Ki-be kapcsolgatják a napot, mi meg megpróbáljuk kitalálni, hogy milyen fizika szerint történik, amit látunk. Fizika! - Megvető grimasszal felhorkantott.

- Biztos vagyok benne - jegyezte meg Blaustein -, hogy a napot nem lehet csali úgy ki-be kapcsolgatni.

- Miért ne? Ugyanúgy, mint a fűtőszálat a sütőben. Maga szerint a baktériumok tudják, mitől lesz meleg körülöttük? Ki tudja? Lehet, hogy ők is gyártanak elméleteket. Lehet, hogy nekik is megvan a maguk elképzelése a kozmikus katasztrófákra, amelyek során a kidurranó villanykörték darabjai petri-csészékbe potyognak. Lehet, hogy hisznek valamiféle jótékony teremtőben, aki fénnel és táplálékkal látja el őket, miközben azt mondja: „Legyetek termékenyek és többszöröződjetek!”

- Mi is úgy szaporodunk, mint ők, és nem tudjuk, miért. Engedelmeskedünk a természet úgynevezett törvényeinek, amelyek nem mások, mint a mi saját magyarázataink a ránk erőltetett, számunkra érthetetlen erőkre.

- Mi több, most elvégezhetik a legnagyobb kísérletet. Már kétszáz éve zajlik. Úgy vélem, hogy a tizenhetedik századi Angliában kifejlesztettek egyfajta mechanikai érzéket. Ekkor tört ki az ipari forradalom. A gőzzel kezdődött, azután az elektromosságon keresztül eljutott az atomig. Érdekes kísérlet volt, de kockáztattak, és hagyták elterjedni. Emiatt kell drasztikusnak lenniük a befejezés tekintetében.

- És hogyan tervezik befejezni? - kérdezte Blaustein. - Van valami elképzelése?

- Engem kérdez a tervükről? Körülnéz a világban és még megkérdi, hogy valószínűleg mi fog véget vetni a technika korának? Az egész Föld az atomháborútól retteg és bármit megtenne, hogy elkerülje; mégis mindenki attól tart, hogy az atomháború elkerülhetetlen.

- Más szóval, a kísérletezők atomháborút fognak rendezni, akár akarjuk, akár nem, csak hogy véget vessenek a jelen technológiai korszaknak és újrakezdhessek. Erről van szó, nem?

- Igen. Logikus. Amikor sterilizálunk egy eszközt, tudják a baktériumok, honnan jön a hő? Vagy hogy mi okozza azt? Valamiképpen a kísérletezők hatni tudnak az érzelmeinkre, irányítanak minket, de a mód túllép a megértési képességeink határain.

- Mondja - kezdte Blaustein emiatt akar meghalni? Mert úgy véli, hogy a civilizáció pusztulása megállíthatatlanul közeleg?

- Nem akarok meghalni - felelte Ralson. - Csak arról van szó, hogy' muszáj. - El- kínzott tekintettel nézett a pszichiáterre. - Doktor! Ha lenne egy igen veszélyes baktériumkultúrája, amit tökéletesen ellenőrzés alatt kell tartania, nem az lenne egyértelmű. hogy mondjuk penicillinnel átitatott anyagot helyezne el a tenyészet középpontjától bizonyos távolságban? A középponttól túl messzire kerülő baktériumok elpusztulnak. Nem akart rosszat azoknak a baktériumoknak, amelyek így pusztultak el, esetleg nem is kell tudnia róla, hogy volt olyan baktérium, amelyik ilyen messzire jutott a tenyészet közepétől. Az egész rendszer tisztán automatikus lenne.

- Van egy ilyen penicillingyűrű az intellektusunk körül. Ha túl messzire kóborlunk, tehát ha megpillantjuk létünk igazi értelmét, akkor elérjük a penicillinkört, és meghalunk. A hatás lassan erősödik, de nehéz életben maradni. - Röviden és szomorúan elmosolyodott. - Visszamehetek a szobámba, doktor?

Másnap dél körül dr. Blaustein meglátogatta Ralsont a szobájában. A tudós kicsiny, jellegtelen szobát kapott, szürke bevonatú, párnás falakkal. Elérhetetlen magasságban két kis ablak szolgáltatott fényt. Az ágyként szolgáló matracot közvetlenül a szintén kipárnázott padlóra fektették. Fémeket nem hagytak a helyiségben, és semmi más olyan eszközt, amely alkalmas lehetett arra, hogy kiragadják vele a testből az életet. Még Ralson körmeit is a lehető legrövidebbre vágják.

Az atomkutató felállt, amikor az orvos belépett.

- Helló!

- Helló, dr. Ralson! Beszélhetnék magával?

- Itt? Nem ajánlhatok fel széket.

- Igaz. Majd állok. Ülőmunkát végzek, nem baj, ha néha állok is egy kicsit. Egész éjjel azon gondolkodtam, amit tegnap és előtte mondott, dr. Ralson.

- És kitalálta már, milyen kezeléssel szabadít meg attól, amit maga valószínűleg hallucinációnak diagnosztizált?

- Nem. Csupán kérdéseket szeretnék feltenni, és talán sikerül rámutatnom a története néhány olyan következményére, amelyre - ha megbocsát, hogy ezt mondom

- valószínűleg nem gondolt.

-Ó?

Tudja, dr. Ralson, amióta elmondta az elméletét, gyakorlatilag én is tudom, amit maga. Mégsem érzek készletetést az öngyilkosságra.

- A hit nem intellektuális tényező, doktor. Teljes mértékben hinnie kell az elhangzottakban, de nem teszi.

- Nem gondolja, hogy inkább adaptációs jelenségről van szó?

- Hogy érti ezt?

- Ön nem biológus, dr. Ralson. Bár a fizika terén valóban zseniális, nem gondolt minden részletre, amikor a baktériumkultúrát hozta fel példaként. Valószínűleg maga is tudja, hogy vannak olyan baktériumok, amelyek ellenállnak a penicillinnek vagy bármely más baktériumméregnek.

- És?

- A kísérletezők, akiket említett, számos generáción keresztül dolgoztak az emberiséggel, nem? Ez az utolsó baktériumtörzs, amelyet kétszáz évvel ezelőtt tenyésztettek ki, nem mutatja jelét, hogy spontán ki fog pusztulni. Mi több, nemcsak életerős, de fertőző is. A régebbi magas kultúra standardjai egyre szűkebb körökben, már csak egyes városokban és kis területeken maradtak fenn. Mi több, legfeljebb két nemzedéket bírnak ki. Azonban a maga szerint problémás törzs az egész világon elterjedt. Nagyon is fertőző. Arra nem gondolt, hogy kifejleszthette magában az immunitást a penicillinre? Más szóval: az a módszer, amellyel a kísérletezők határokat szabtak a tenyészetnek, már nem működik többé, nem?

Ralson megrázta a fejét.

- Rajtam még működik.

- Talán maga nem rezisztens. Vagy csak nagyon magas koncentrációjú penicillinbe botlott. Gondoljon mindazokra az emberekre, akik próbálják elkerülni az atomháborút, és valamiféle világkormány létrehozásával küzdenek a békéért! Csupán az utóbbi években tettek ilyen irányú erőfeszítéseket, és eddig még nem voltak negatív következményei.

- Ez nem akadályozza meg az atomháború eljövételét.

- Nem, de talán már csak egy kis plusz erőfeszítésre van szükség. A béke ügynökei nem ölik meg magukat. Egyre több ember immúnis a kísérletezőkre. Tudja, mivel foglalkoznak most a munkatársai?

- Nem akarom tudni.

- Pedig tudnia kell. Próbálnak kidolgozni egy erőteret, amely megállíthatja az atombombát. Ha kitenyészték egy virulens és kóros baktériumkultúrát, dr. Ralson, akkor a leggondosabb előkészületek ellenére is megtörténhet, hogy útjára indítok egy járványt. Lehet, hogy számukra csupán baktériumok vagyunk, de egyben veszélyesek is vagyunk, máskülönben nem fordítottak volna olyan nagy gondot arra, hogy minden egyes kísérlet után elsöpörjék az újabb tenyészeteket.

- Nem túl gyorsak? Nekik ezer év csupán annyi lehet, mint nekünk egy nap, nem? Mire rájönnek, hogy sikerült túllépnünk a tenyészet előre megszabott határain, túl a penicillinre, addigra késő lesz. Elvittek minket az atomig, és ha képesek vagyunk megakadályozni magunkat abban, hogy saját magunk ellen fordítsuk, akkor akár még felül is kerekedhetünk a kísérletezőkön.

Ralson felkelt a matracról, amelyen eddig ült. Bár vékony termete miatt kicsinek látszott, másfél hüvelykkel Blaustein fölé magasodott.

- Tényleg egy erőtéren dolgoznak?

- Próbálkoznak vele, de szükségük lenne magára.

- Nem mehetek.

- Azért van szükségük magára, mert maga látja mindazt, ami magának egyértelmű, azonban nekik nem az. Gondolja végig! Vagy a maga segítsége, vagy a kísérletezők győzelme.

Ralson nyugtalanul járkálni kezdett, az üres falat bámulva mormolta maga elé:

- Nekik kell győzniük. Ha kidolgozzák az erőteret, akkor mind belehalnak, még mielőtt befejeznék.

- Köztük is lehet immúnis egyed. Akár mind immúnisak lehetnek. Ha nem, akkor viszont mindenképpen belehalnak. Legalább próbálkoznak, nem?

- Megpróbálok segíteni nekik - határozta el magát Ralson.

- Még mindig meg akarja ölni magát?

- Igen.

- De megpróbál ellenállni a készítésnek, nem?

- Megpróbálok ellenállni, doktor. - A férfi ajka megremegett. - Vigyáznunk kell rám!

Blaustein megmászta a lépcsősort, és megmutatta engedélyét az előtérben álló Őrnek. A külső kapunál már ellenőrizték, ám ezúttal ismét alaposan végigmérték őt is, az igazolványát és az azon szereplő aláírást is. Egy hosszú perc elteltével az űr visszatért kis fülkéjébe, és telefonált. A válasz láthatóan kielégítette kíváncsiságát. Blaustein helyet foglalt, de alig fél perc múlva ismét felállt, és kezét rázott dr. Granttel.

- Az Egyesült Államok elnöke sem sétálhatna csak úgy be ide, nem?

A nyurga fizikus elmosolyodott.

- Így van. De csak ha bejelentés nélkül érkezik.

Beszálltak egy liftbe, és tizenkét emeletet utaztak vele. Az irodát, amelybe Grant bevezette a pszichiátert, három oldalról is ablakok szegélyezték. A hangszigetelt, légkondicionált helyiséget kiváló minőségű diófa bútorokkal rendezték be.

- Istenkém! - sóhajtott fel Blaustein. - Mintha egy igazgatótanács elnökének az irodájában lennék! A tudomány kezd üzletággá válni.

Grant zavarban volt.

- Igen, tudom, de az állami pénz könnyen folyik, és a kongresszusi tagokat csak úgy lehet meggyőzni a munkánk fontosságáról, ha némi fényűzést láthatnak, tapinthatnak és szagolhatnak.

Blaustein leült, és érezte, hogy a finom kárpittal borított karosszék lassan körbe- öleli.

- Dr. Elwood Ralson beleegyezett, hogy visszatér - tért rögtön a lényegre.

- Csodálatos! Reméltem, hogy ezért jött. Reménykedtem benne, hogy ezt fogja mondani. - Grant láthatóan fellelkesült a hírtől, és szivarral kínálta a pszichiátert, de ő visszautasította.

- Azonban - folytatta az orvos - továbbra is nagyon beteg. Nagy gonddal és belátással kell kezelni.

- Hát persze, természetesen!

- Nem olyan egyszerű a dolog, ahogy gondolja. El akarom mondani magának Ralson problémáját. Legalábbis részben, hogy maga is megértse, milyen kényes helyzetben vagyunk.

Folytatta, és Grant előbb aggódva, majd egyre növekvő csodálattal hallgatta.

- De hát ez az ember teljesen eszét vesztette, doktor! Megőrült. Nem vesszük hasznát.

Blaustein vállat vont.

- Attól függ, hogyan definiáljuk az „őrült” szót. Nem szép szó, ne is használjuk! Nyilvánvalóan különös képzetek vannak. Azt viszont nem tudhatjuk, hogy ez kihat-e a szintén különös tehetségére.

- De hát józan elme nem tudna...

- Kérem! Kérem! Lehetőleg ne bocsátkozzunk bele a pszichiátriai szakkifejezések hosszas értelmezésébe! Dr. Ralson téveszméket táplál, amelyeket általában véve el is utasítanék. Azonban megértettem, hogy ennek az embernek a kivételes problémamegoldó képessége pontosan ebben a fajta gondolkodásmódban rejlik. Ez belátható, nem?

- Igen. Ezt kénytelen vagyok elismerni.

- Akkor mégis hogyan ítélnénk mi meg, ön és én, a következtetéseinek egyikét? Hadd kérdezzem meg: önnek vannak mostanában öngyilkossággal kapcsolatos gondolatai?

- Nem igazán.

- És más tudósoknak itt?

- Nem, természetesen nincsenek.

- Ennek ellenére azt javaslom, hogy amíg zajlik a munka az erőterén, addig tartsák megfigyelés alatt az ebben részt vevő tudósokat itt is, és otthon is. Akár még az is jó ötlet lehet, hogy ne is menjenek haza. Az itteni irodák egy részét biztosan át lehetne alakítani kis hálótermékké...

- Aludjanak a munkahelyükön? Ebbe sohasem fognak beleegyezni.

- Igen, valószínűleg. Ha nem mondja el nekik a valódi okot és biztonsági intézkedésnek nevezi, akkor beleegyeznek. A „biztonsági intézkedés” lenyűgöző erővel bíró fogalom manapság, nem? Leginkább Ralsont kell felügyelet alatt tartani.

- Persze.

- Azonban mindez a kisebbik gond. Csak azért kell, hogy aggódjak, ha Ralson elmélete esetleg mégis igaznak bizonyul. Nem hiszek benne, teljes mértékben téveszméről van szó, de ha ezt leszögezzük, akkor felmerül a kérdés, hogy mi okozza ezeket a téveszméket? Mi van Ralson fejében, az életében vagy a múltjában, ami ennyire szükségessé teszi számára ezeket a képzeteket? Erre nem könnyű válaszolni. A válasz feltárásához akár egy év folyamatos pszichoanalízis is szükséges lehet. Márpedig, amíg nem tárjuk fel a választ, addig nem gyógyul meg.

- De addig is, ésszerű keretek között megpróbálkozhatunk a találgatással. Boldogtalan gyermekkorra volt, amelynek során így vagy úgy, de igen kellemetlen módon kellett szembesülnie a halállal. Ráadásul, sohasem volt képes kapcsolatokat kialakítani más gyerekekkel, vagy ahogy idősödött, más felnőttekkel. Mindig is türelmetlen volt a lassabban működő logikával szemben. Bármilyen legyen is a különbség az elméje és mások tudata között, az egyben falat is emelt Ralson és a társadalom közé, olyan erős falat, mint amilyen ellenálló erőteret maguk akarnak létrehozni. Hasonló okból mindig is képtelen volt élvezni a hétköznapi nemi aktusokat. Nem házasodott meg, és nem is volt semmilyen érzelmi kapcsolata a másik nemmel.

- Könnyen belátható, hogy a legegyszerűbben úgy kompenzálhatta ezeket a szociális hiányosságokat, hogy a felsőbbrendűség gondolatkörébe menekült. Egyébiránt, amennyiben csali a mentális képességeket vesszük figyelembe, ez még akár igaz is lehet. Természetesen, az emberi személyiségnek sok-sok másik oldala is van, és

ő nem mindegyikben nevezhető felsőbbrendűnek. Ahogy senki más sem. Bárki, aki másképp gondolkodik a felsőbbrendűségről, nem fogja elfogadni Ralson önmagát kiemelő álláspontját. Furcsának gondolják, ki is nevetik, ami még fontosabbá teszi számára, hogy bebizonyítsa, milyen szánalmasan alantas az emberi faj. Szinte adja magát a gondolat, hogy az emberiséget egy egyszerű baktériumkultúrához hasonlítsa, amellyel felsőbbrendű lények kísérleteznek. Öngyilkossági készítése lehet pusztán egyfajta kontrollálatlan vágy arra, hogy teljesen és végleg elválassa magát önnön emberi valójától. Hogy ne kelljen azonosulnia azzal a szörnyen szánalmas fajjal, amelynek az embereket látja. Érti?

Grant bólintott.

- Szegény ördög!

- Igen, kár érte. Ha gyermekkorában rendesen foglalkoznak vele és gondozzák a tehetségét... Nos, dr. Ralson számára az lenne a legjobb, ha nem kerülne kapcsolatba a többiekkel. Túlságosan beteg ahhoz, hogy megbízzanak benne. Magának kell lennie az egyetlennek, akivel találkozik és beszél. Dr. Ralson már beleegyezett ebbe. Úgy tűnik, magát nem tartja annyira hülyének, mint a többieket.

Grant halványan elmosolyodott.

- Számomra is elfogadható megoldásnak tűnik.

- Természetesen, önnek is óvatosságnak kell lennie. A helyében én semmi másról nem beszélnék vele, csak a munkáról. Ha önként beszélni kezdene az elméletéről, amit egyébiránt kétlek, szigetelje el magát, terelje el a gondolatait és távozzon! Emellett mindenképpen tartsák távol mindentől, ami éles vagy hegyes! Ne érje el az ablakokat se! Próbálja meg mindig szem előtt tartani a kezét! Szerintem érti, miről beszélek. A gondjaira bízom a páciensem, dr. Grant!

- Minden tölem telhetőt megteszek, dr. Blaustein!

Ralson két hónapig Grant irodájának a sarkában lakott, és Grant is ugyanott rendezkedett be. Az ablakokra rácsot szereltek, a fabútorzatot kivitték, és behoztak két kárpitozott díványt. Ralson az ágyán gondolkodott, és egy párnára fektetett falapon számolt.

A „Tilos a bemenet!” felirat az ajtó maradandó díszévé vált. Az ételt a bejárat mellett hagyták, a szomszédos férfitálcát kijelölték privát használatra, és levették az irodából odavezető ajtót. Grant elektromos borotvára váltott, és minden este megbizonyosodott róla, hogy Ralson beveszi az altatóját, azután megvárta, amíg a férfi elalszik, csak ezután tért maga is nyugovóra.

Egyfolytában jelentéseket hoztak Ralsonnak. Amíg elolvasta őket, Grant végig figyelte, és próbált úgy tenni, mintha nem így tenne.

Azután Ralson letette a papírokat, és a mennyezetet bámulta, majd egyik alkarjával elfedte a szemét.

- Bármi? - kérdezte Grant.

Ralson lassan ingatta a fejét.

- Nézze - kezdte Grant kiürrítettem az épületet a délutáni műszak alatt. Fontos lenne látnia a már felállított kísérleti berendezések egy részét.

így tettek; kézen fogva, szellemekként járták be az elhagyatott, de kivilágított épületet. Mindig kézen fogva. Grant erősen szorította Ralson kezét, de a másik tudós minden ilyen túrát követően is csak lassú fejrázással válaszolt.

Nagyjából fél tucatszor írni kezdett, ám minden alkalommal csupán néhány vonásig jutott, mielőtt felrúgta a párnát.

Végül, amikor egyszer ismét írni kezdett, sebesen beborította az oldal felét. Grant akaratlanul közelebb lépett, mire Ralson felpillantott rá, és reszkető kézzel eltakarta a lapot.

- Hívja ide Blausteint!

- Tessék?

- Azt mondtam, hívja ide Blausteint - ismételte meg Ralson. - Hozza ide! Most!

Grant a telefonhoz lépett.

Ralson sebesen körmölt, csak azért állt meg egy-egy pillanatra, hogy keze fejével vadul megdörgölje nedves homlokát.

Amikor ismét felpillantott, rekedten kérdezte meg:

- Jön?

Grant gondterhelten nézett rá.

- Nincs az irodájában.

- Hívja fel otthon! Hívja fel, akárhol is van! Használja is azt a telefont, ne csak játszadozzon vele!

Grant használta, és Ralson egy újabb papírlapot húzott maga elé.

Öt perccel később Grant így szólt:

- Jön. Mi a baj? Rosszul néz ki...

Ralson hangja olyan fojtott volt, mintha sűrű szövet fedte volna a száját:

- Nincs időm... Nem tudok beszélni...

Még mindig írt, kapart, körmölt, vésett és reszketeg ábrákat rajzolt. Olyan nehézkesen, mintha erőszakkal kellett volna vezetnie a kezét.

- Diktáljon, leírom! - szólt oda Grant.

Ralson megrázta a fejét. Mondott valamit, de nem lehetett érteni. Másik kezével megfogta a csuklóját, és úgy írt tovább, míg végül összeomlott, és rádőlt a papírra.

Grant kirángatta alóla a lapokat a fatáblával együtt, és lefektette a férfit a díványra. Nyugtalanul és reménytelenül járkált körülötte, míg Blaustein megérkezett.

Az orvos csak odapillantott:

- Mi történt?

- Azt hiszem, még életben van - válaszolta Grant, de közben Blaustein maga is ellenőrizte ezt. A tudós elmondta, mi történt az elmúlt órában.

A pszichiáter beadott egy injekciót, és várt. Ralson kinyitotta a szemét, és üres tekintettel meredt a plafonra. Felnyögött.

Blaustein közelebb hajolt:

- Ralson!

A férfi keze kinyúlt, vakon tapogatózott, mielőtt megtalálta az orvos alkarját.

- Vigyen vissza, doki!

- Rendben. Most rögtön. Sikerült kidolgoznia az erőteret, nem?

- Ott van a papírokon, Grant... Leírtam.

Grant fogta a lapokat, és kételkedve futotta át őket. Közben Ralson gyengén folytatta:

- Nincs ott minden... Csak amennyit le tudtam írni... Ennyiből kell kitalálniuk... Vigyen vissza, doki!

- Várjanak! - szólt Grant. Sietősen súgta oda Blausteinnek: - Nem tudná itt hagyni, amíg leteszteljük ezt? A java részét egyáltalán nem értem. Az írás néhol teljesen kivehetetlen. Kérdezze meg, miért gondolja, hogy ez működni fog?

- Kérdezzem meg? Talán nem ő az, aki mindig jól tudja?

- Mindegy, kérdezzen csak meg! - szólt közbe Ralson, aki láthatólag mindent hallott. Már tágra nyitotta a szemét, tekintete lángolt.

Mindketten odafordultak,

- Nem akarnak erőteret! - erőszakolta ki magából a szavakat nyugtalanul Ralson. - A kísérletezők! Amíg nem sikerült mindent átlátnom, a dolgok ugyanolyanok voltak, mint korábban. De akkor még nem vittem tovább azt a gondolatot... azt a gondolatot, amelyik a papíron van! Alig harminc másodpercig követtem, és máris érezni kezdtem... éreztem... doktor...!

- Mi az? - kérdezte Blaustein.

A férfi ismét csak suttogni bírt:

- Egyre mélyebben járok a penicillinben. Érzem, ahogy süllyedek benne, miközben végigjárom azt az elképzelést. Még sohasem voltam... ennyire mélyen. Innen tudom, hogy igazam van. Vigyen vissza, kérem!

Blaustein kihúzta magát.

- El kell vinnem, Grant! Nincs más lehetőség. Ha ki tudja bogozni az írását, akkor ott van a megoldása. Ha nem, akkor sajnálom, többet nem segíthetek. Dr. Ralson nem dolgozhat többé ezen a területen anélkül, hogy belehalna. Érti, amit mondok?

- De hát valami képzeletbeli dologba hal bele? - kérdezte Grant hitetlenkedve.

- Így van. Mondhatni. De ha meghal, akkor mindegy, mitől, nem?

Ralson ismét elveszítette az eszméletét és már semmit sem hallott a beszélgetésből. Grant komoran nézte a mozdulatlan alakot.

- Akkor vigye!

Az Intézet tíz legfőbb embere komoran nézte a megvilágított képernyőt, ahogy azon egymást váltották a képkockák. Grant mereven, összevont szemöldökkel állt előttük.

- Úgy vélem, az ötlet elég egyszerű - mondta. - Önök matematikusok és mérnökök. Az írás talán csak értelmetlen macskakaparásnak látszik, de biztosíthatom önöket, hogy összefüggő és jelentéssel bíró szövegről van szó. Ezt a jelentést kell valahogy kinyernünk belőle. Az első oldal még egészen érthető, adhat egyfajta vezérfonalat. Mindegyikük nézzen meg minden oldalt, újra meg újra. Írjanak le minden lehetséges változatot minden egyes oldalról! Dolgozzanak önállóan, nem akarom, hogy megbeszéljék.

- Honnan tudja, hogy van bármi értelme az egésznek? - kérdezte valaki.

- Onnan, hogy ezek Ralson jegyzetei.

- Ralson?! Azt hittem...

- Azt hitték, beteg! - vágott közbe Grant. Túl kellett kiabálnia a beszélgetés moráját. - Tudom! Igen, beteg! Ez egy haldokló ember írása! Többé nem kapunk semmit Ralsontól. Valahol ebben a kaparásban ott van a megoldás az erőtér problémájára. Ha nem találjuk meg, még tíz évet tölthetünk el azzal, hogy más forrásból kutatjuk ki.

Mindenkit meggyőzött, és dolgozni kezdtek. Eltelt az éjszaka, eltelt két éjszaka. Eltelt a harmadik éjszaka is...

Grant az eredményeket nézte. Megrázta a fejét.

- Elhiszem magának, hogy ez teljes mértékben következetes. Viszont azt nem mondhatom, hogy megértettem.

Lowe - akit Ralson távozása után gyakorlatilag kinevezhettek volna az Intézet legjobb nukleáris mérnökének - vállalt vont:

- Nekem sem teljesen tiszta. Ha működik is, a szöveg nem magyarázta el, hogy hogyan.

- Nem volt rá ideje. Meg tudja építeni a generátort a leírás alapján?

- Megpróbálhatom.

- Megnézné a papírok többi változatát?

- A többi határozottan következetlen.

- Újraellenőrizte?

- Természetesen.

- El tudná kezdeni az összeállítást?

- Kialakítjuk a műhelyt, de meg kell mondjam, hogy pesszimista vagyok az üggyel kapcsolatban.

- Tudom. Én is.

A szerkezet egyre csak növekedett. A szerelők vezetője, Hal Ross irányította magát az összeállítást, és napok óta alig aludt. Éjjel-nappal és bármelyik órában meg lehetett találni a műhelyben, ahogy kopasz fejét vakargatja.

Csak egyszer tett fel kérdéseket:

- Mi lesz ez, dr. Lowe? Még sohasem láttam ilyet. Mit kellene csinálnia?

Lowe így válaszolt:

- Maga tudja a helyét, Ross. Azt is tudja, hogy itt nem szokás kérdezősködni. Maga se tegye!

Ross nem tette. Mindenki tudta, hogy nem tetszik neki a gépezet, amit épp építenek. Rondának és természetellenesnek nevezte. Azonban a legjobb képességei szerint végezte a dolgát.

Egy nap Blaustein telefonált.

- Hogy van Ralson? - kérdezte Grant.

- Nincs jól. Viszont szeretné megnézni az általa tervezett projektor tesztelését.

Grant habozott a válasszal:

- Talán megoldható. Végül is, az övé, nem?

- El kellene kísérnem.

A tudós egészen rosszkedvűnek látszott.

- Veszélyes lehet, tudja? Már az első óvatos indításkor is roppant mértékű energiákkal játszadunk.

- Ránk sem veszélyesebb, mint magú líra - jegyezte meg Blaustein.

- Rendben. A megfigyelők listáját a Bizottság és az FBI is ellenőrzi, de fel tudom írni magukat.

Blaustein körülnézett. A tesztlaboratórium közepét az erőtér-projektor foglalta el, de körülötte minden mást eltakarítottak. Nem volt látható kapcsolata azzal a plutóniumhalommal, amely energiaforrásként szolgált, de amennyit a pszichiáter elkapott a hozzáértők beszélgetéseiből - tudta, hogy Ralsont hiába kérdezné - az összeköttetést beépítették a padlóba.

A megfigyelők előbb körbeállták a gépezetet és összevissza beszéltek, de hamar kitessekeltek őket. A galéria lassan megtelt. A látogatók között legalább három tábornoki egyenruhát lehetett felfedezni, és a katonaság alacsonyabb rangú tagjai is képviseltették magukat. Blaustein a korlát egy üres szakaszát választotta - leginkább Ralson kedvéért.

- Még mindig maradni szeretne? - kérdezte a tudóstól,

A laborban elég meleg volt, de Ralson magán hagyta kabátját és felhajtotta a gallérját. Nem sokat számított. A pszichiáter kételkedett benne, hogy korábbi munkatársai közül bárki is felismerné a férfit.

- Maradok - jött a válasz,

Blaustein örült ennek. Ő is látni akarta a tesztet. Váratlanul egy újabb hang szólalt meg mellettük:

- Helló, doktor!

A pszichiáter egy pillanatig nem tudta elhelyezni az emlékei között, de azután beugrott, ki az:

- Á, Darrity nyomozó! Mit csinál maga itt?

- Mit gondol? - intett a többi látogató felé. - Nem lehetett kigyomlálni őket, úgyhogy valakinek figyelnie kell rájuk. Egyszer ugyanúgy álltam Klaus Fuchs mellett, mint most maga mellett. - Beszéd közben elővette bicskáját, és becsukva, de ügyesen dobálta egy kézzel.

- Persze. Hogy is lehetne tökéletes a biztonság? Az ember még a saját tudatalattijában sem bízhat. És most itt fog állni mellettem?

- Meglehet - mosolygott Darrity. - Nagyon be akart jutni, ugye?

- Nem magam miatt, nyomozó. És eltenné azt a kést, kérem?

Darrity meglepetten fordult arra, amerre Blaustein mutatott egy apró mozdulattal. Eltette a zsebkést, és még egyszer a pszichiáter társára pillantott. Halkan füttyentett.

- Helló, dr. Ralson! - szólt oda.

- Helló! - recsegte Ralson.

Blausteint nem lepte meg a nyomozó reakciója. Páciense tíz kilót fogyott, mióta visszatért a szanatóriumba. Arca elsárgult és ráncos lett, olyan ember arcává vált, aki egyik napról a másikra lett hatvanéves.

- Mikor kezdődik a teszt? - kérdezte az orvos.

- Úgy tűnik, most - felelte Darrity.

Megfordult, és kihajolt a korláton. Blaustein megfogta Ralson karját, és el akarta vezetni, de a nyomozó rászólt:

- Maradjanak itt, doki! Nem szeretném, ha elkóborolnának.

A pszichiáter kinézett a laboratóriumba. Az emberek úgy álltak körbe a gépet, mintha félig kővé váltak volna. Megismerte köztük Grant magas, vékony alakját, ahogy lassan elkezd rágyújtani, azután meggondolja magát, és visszateszi zsebébe a cigarettatárcát. Az irányítópultnál fiatal emberek vártak feszülten.

Azután halk zümmögés és enyhe ózonszag töltötte meg a levegőt.

- Nézze! - szólt oda Ralson rekedten.

Blaustein és Darrity egyszerre pillantott a mutatott irányba. A projektor körül hullámozni kezdett a levegő, mintha felhevült volna köztük és a gépezet között. Vasgolyó csapott le ingaként és hatolt be a halványan hullámozó területre.

- Lelassult, nem? - kérdezte az orvos izgatottan.

Ralson bólintott.

- Megméri, hogy milyen magasra lendült fel a túloldalon, így kiszámíthatják a lendületvesztést. Bolondok! Megmondtam, hogy működni fog! - Érzékelhetően nehezebbé esett ilyen hosszan beszélni.

- Csak figyeljen, dr. Ralson! - nyugtatta Blaustein. - Én sem engedem meg magamnak, hogy szükségtelenül felizgasson az esemény.

Az inga megállt, és felhúzták. A projektor körül erősödött a levegő hullámozása, és a vasgolyó ismét lecsapott.

Újra és újra elvégezték a tesztet, miközben a golyó lendülete egyre láthatóbban tört meg, utóbb már hangot is adott, ahogy nekicsapódott a hullámozó jelenségnek. Végül lepattant róla! Előbb csak puhán, mintha valamilyen massa állította volna meg, azután hangos csendüléssel, mintha fémbe csapódott volna. A zaj betöltötte a termet.

Visszahúzták az ingagolyót, és nem használták többet. Maga a projektor már alig látszott az azt körülvevő, ködszerű légrétegen keresztül.

Grant utasítást adott az irányítóknak, és az ózonszag hirtelen sokkal átütőbbé vált. Az egybegyűlt megfigyelők felől kiáltások hallatszottak, és legalább tucatnyi ujj mutatott le.

Blaustein ugyanolyan izgatottan hajolt át a korláton, mint a többiek. A projektort méreates, félgömb alakú tükörfelület rejtette el. Tökéletesen és szépségesen tisztának tűnt. Az orvos látta magát a felületben, a kis emberalakot, aki a mindkét irányban ívesen meghajtó erkélyen áll és a korlát fölé hajol. Látta a fluoreszkáló fényeket is a mennyezeten, ahogy csodálatos élességgel tükröződtek vissza a felületről.

- Nézze, Ralson! - kiáltott fel. - Visszatükrözi az energiát! Úgy tükrözi a fényhullámokat, mint egy tükör! Ralson...?

Körülnézett.

- Ralson?! Nyomozó! Hol van Ralson?

- Mi van? - por dült meg Darrity is. - Nem láttam.

Vadul kutatta az erkélyen állók között.

- Mindegy, úgysem mehet el. Most senki sem mehet ki. Maga arra menjen! - Azután a csípőjéhez kapott, beletúrt a zsebébe: - Eltűnt a bicskám!

Blaustein találta meg egy kis irodában, amely Hal Ross nevét viselte és az erkélyről nyílt, de az aktuális körülmények között értelemszerűen üresen maradt. Maga Ross még csak megfigyelőként sem tartózkodott a közelben; a szerelők főnökének nem kellett megnéznie a művét. Üres irodája azonban tökéletesen megfelelt az ön-gyilkosság ellen vívott harc utolsó csatájához.

Egy hosszú, émelyítő percig a pszichiáter csak állt az ajtóban, mielőtt megfordult. Megpillantotta Darrityt, amint épp kilép egy másik üresen hagyott irodából úgy harminc méterrel arrébb. Biccentett, és a nyomozó odarohant.

Dr. Grant reszketett az izgatottságtól. Alig kettőt szívott bele egy-egy cigarettába, mielőtt ledobta és eltaposta. Néhány percen belül már a harmadik szál után matatott cigarettatárcájában.

- Jobban sikerült, mint reméltük - mondta, - Holnap leteszteljük tűzfegyverekkel. Már most biztos vagyok az eredményben, de haladjunk a tervek szerint. Átugorjunk a kisebb fegyvereket, és rögtön a rakétavetővel kezdjük. Vagy talán mégsem... A visszacsapódás miatt szükségünk lesz egy speciális tesztelő szerkezetre.

Eldobta a harmadik cigarettát is.

- Meg kell majd próbálkoznunk egy tényleges atombombázással is - jegyezte meg egy tábornok.

- Természetesen. Máris hozzáláttunk egy városutánczat felépítéséhez Eniwetokban. Építhetünk egy generátort a közepén, és ledobhatjuk a bombát. Állatok is lennének bent.

- És tényleg hisz benne, hogy egy maximális ellenállásra állított erőtér megállítja a bombát?

- Nem csak erről van szó, tábornok. Egészen a bomba ledobásáig nem is lenne érzékelhető energiamező. A plutónium sugárzásának közvetlenül a bomba felrobbanása előtt kell energizálnia az erőteret. Ugyanolyan gyorsan, ahogyan a teszt utolsó lépésében csináltuk. Ez a lényege az egésznek.

- Tudja - kezdte egy professzor a Princetonról -, látok néhány hátulütőt. Amikor a mező maximális ellenállású, visszatükrözi a napfényt is, ezért teljes sötétség van alatta. Emellett, az ellenség megteheti, hogy bizonyos gyakorisággal ártalmatlan, radioaktív lövedékeket dob le, amelyek beindítanak az erőteret. Nemcsak idegesítő lenne, de ráadásul kénytelenek lennénk jelentős mennyiségű energiát elhasználni a sugárzás kizárására.

- Az idegeskedést túl lehet élni - válaszolta Grant. - Biztos vagyok benne, hogy amint a főbb problémákat megoldjuk, sorban leküzdjük az adódó nehézségeket.

Az angol megfigyelő odatolakodott, és megrázta Grant kezét.

- Máris könnyebb szívvel gondolok Londonra. Nem tehetek róla, de kívánom, hogy bárcsak láthatnám a terveket! Kiváló és leleményes találmányt láttam ma! Most már nyilvánvalónak tűnik, persze, de hogy jutott ez eszébe bárkinek is?

Grant elmosolyodott.

- Ezt a kérdést már korábban is hallottam dr. Ralsontól gépezeteivel kapcsolatban...

Egy kéz érintését érezte a vállán, és odafordult.

- Dr. Blaustein! Majdnem elfeledkeztem magáról! Beszélhetnénk?

Félrehúzta a kis termetű pszichiátert, és a fülébe sziszegett:

- Nézze, be kellene mutatnom Ralsont ezeknek az embereknek! Meg tudja győzni? Itt a dicsőség pillanata!

- Ralsont halott.

- Mit mond?

- Itt hagyhatja őket egy időre?

- Igen... persze... Ha megbocsátanak, uraim, egy pár percre kimenteném magam.

Ezután elsietett az orvossal.

A szövetségiak már birtokba vették a helyszínt, Feltűnés nélkül elzárták Ross irodájának bejáratát, miközben a közelben egybegyűltek épp a látottakról beszélgettek, és arról, hogy ez mennyiben megfelelő válasz az alamogordói eredményekre. Nem tudták, hogy aki a választ megadta, holtan fekszik tőlük alig néhány méterre. A detektívek beengedték az orvost és a tudóst, azután kordonjuk ismét összezáródott.

Grant felemelte a szemfedőnek használt lepedő sarkát, és bepillantott alá.

- Békésnek tűnik - jegyezte meg.

- Mondhatni, boldognak - tette hozzá Blaustein.

Darrity színtelen hangon összegezte a történeteket:

- Az öngyilkossághoz használt fegyver a zsebkésem volt. A hanyagságom okozta a halálát.

- Nem, nem! - ellenkezett Blaustein. - Felesleges magára vennie az egészséget! Az én páciensem volt, tehát én vagyok a felelős. Egyébiránt, már egy hétig sem élt volna. Amióta feltalálta a projektort, megállíthatatlanul fogyatkozott. Hosszan haldokolt.

- Mennyit kell ebből megemlíteni a szövetségi aktákban? - kérdezte Grant. - Nem felejthetnénk el az

elmebaját?

- Attól tartok, nem, dr. Grant - válaszolta Darrity.

- Már elmondtam nekik az egészet - jegyezte meg Blaustein szomorúan.

Grant egyik férfiről a másikra nézett.

- Beszélek az igazgatóval. Elmegyek az elnökhöz is, ha kell. Nem látom értelmét, hogy bárhol is megemlítsük az Őrületet vagy az öngyilkosságot. A mezőprojektor feltalálójaként válik ismertté. Ez a legkevesebb, amit tehetünk érte! - Beszéd közben enyhén csikorgatta a fogait.

- Hagyott egy üzenetet - mondta a pszichiáter.

- Miféle üzenetet?

- Az öngyilkosok majdnem mindig hagynak - válaszolta Darrity, és odanyújtott egy papírlapot. - Arról szól, amiről a doktor is beszélt, hogy valójában mi ölte meg Ralsont.

Ralsont az orvosának címezte, és ezt írta:

„A projektor működik. Tudtam, hogy működni fog. Teljesíttem az alku rám eső részét, nincs már szükségük rám. Elmegyek. Nem kell már aggódnia az emberi faj miatt, doki. Igaza volt. Túl sokáig tenyésztettek és túl sok kockázatot vállaltak. Kimásztunk a petri-csészéből, és már nem állíthatnak meg. Tudom. Csak ennyit mondhatok; tudom.”

Gyorsan aláírta a nevével, és egyfajta utóiratként még odakörmölte:

„Feltéve, hogy elég ember vált ellenállóvá.”

Grant össze akarta gyűrni, de a nyomozó kinyújtotta a kezét:

- El kell tárolnom az ügy aktájában.

A tudós odaadta a lapot.

- Szegény Ralsont! Abba halt bele, hogy elhitte ezt az egész hülyeséget.

Blaustein bólintott.

- Így van. Nagyszerű temetést kap majd, gondolom, és a találmányát úgy hozzák nyilvánosságra, hogy elhallgatják az Őrületet és az öngyilkosságot. Azonban a kormány emberei továbbra is érdeklődnek majd az örült elmélete iránt. Lehet, hogy nem is annyira örült az az elmélet, nem, Mr. Darrity?

- Ez nevetséges, doktor! - ellenkezett Grant felháborodottan. - Munka közben egyetlen tudós sem mutatta a legkisebb aggodást sem a projekttel kapcsolatban.

- Mondja el neki, Mr. Darrity! - kérte Blaustein.

- Történt egy másik öngyilkosság is - kezdte a nyomozó. - Nem, nem a tudósok között. Az illető még csak diplomát sem szerzett. Ma reggel történt, és azért néztünk utána, mert arra gondoltunk, hogy lehetett valami köze a mai teszthez. Nem találtunk semmiféle kapcsolatot, ezért nem is szóltunk róla, amíg vége nem lett a tesztelésnek. Most viszont feltűnt egyfajta kapcsolat.

- Hétköznapi fickó volt, feleséget és három gyereket hagyott hátra. Nem volt semmi oka az öngyilkosságra. Nem volt mentális betegsége, öröklött sem lehetett. Autó elé ugrott. Volt szemtanú is, szóval biztos, hogy szándékosan tette. Nem halt meg azonnal, még az orvos is odaért. Borzalmasan kicsavarodtak a tagjai, de az utolsó leheletével még annyit mondott: „Most már sokkal jobb.” Azután mosolyogva halt meg.

- De ki volt az? - kérdezte Grant.

- Hal Ross. Az a fickó, aki a projektor összeállítását felügyelte. Akinek az irodájában állunk.

Blaustein az ablakhoz lépett. Az alkony lassan felfedte a csillagokat az égen.

- Az a fickó nem ismerte Ralsont elméletét - mondta. - Mr. Darrity szerint soha nem beszélt Ralsonnal. A tudósok talán mind ellenállók. Muszáj, máskülönben gyorsan kikerülnek a szakmából. Ralsont kivételnek számított; érzékeny volt a méregre, mégis a maradást erőltette. Látták, mi történt vele. De mi van a többiekkel? Azokkal, akiknek az életpályáján nincs folyamatos gyomlálás? Vajon az emberiség mekkora része tekinthető eléggé ellenállónak?

- Maga hisz Ralsonnak? - kérdezte Grant elborzadva.

- Nem tudom, higgyek-e.

Blaustein a sorban előbújó csillagokat nézte.

Inkubátorok?

(Habony Gábor)